METSÄTALOUS

Kaikista vanhoistakaan suojelualueista ei ole vielä maksettu kunnolla. **YMPÄRISTÖJOHTAJA LIISA PIETOLA, MTK**

Uudellamaalla kartoitetaan soita suojeluun

Tavoitteena on suojella etenkin laajoja kokonaisuuksia ja uhanalaisia suotyyppejä. Maanomistajalla on myös mahdollisuus osallistua inventointiin tulemalla mukaan maastokäynnille.

KARI SALONEN

”Tämä suo olisi sopiva suojelukohde sen laajuuden vuoksi. Myös kasvillisuus on edustavaa karujen soiden lajistoa”, kertoo Uudenmaan elykeskuksen suunnittelija Iida Kämäri.

SIPOO (MT)
Karu eteläsuomalainen suomaisema aukeaa laajana edessäpäin. Käkkyräiset männyt kurottavat kohti taivasta ja ruskeat sammalmatot upottavat saappaat vetiseen pehmeyteen.

”Tämän keidassuon eteläpuoli on luonnontilassa ja pohjoisosa ojitettu. Ojitus ei kuitenkaan ole onnistunut puun kasvun kannalta parhaalla mahdollisella tavalla”, kertoo suunnittelija **Iida Kämäri** Uudenmaan elykeskuksesta.

Hän tekee soidensuojelun täydennysohjelman maastoinventointeja Pohjois- ja Itä-Uudellamaalla.

Puiden kasvu on parantunut vain ojitusalueen reunoilla. Muualla on havaittavissa puoliavoimia laikkuja.

Puustoa ei myöskään ole ensiharvennettu, ja ojat ovat kasvaneet osin umpeen. Inventoinnissa ei Kämärin mukaan kuitenkaan arvioida metsänhoitotoimenpiteitä eivätkä ne vaikuta alueen rajaukseen.

Laajat alueet ihanteellisia

Kyseinen suo on Uudenmaan mittakaavassa laaja, 80 hehtaaria. Sen vuoksi se haluttaisiin suojella.

”Tavoitteena on täydentää olemassa olevaa suojelualueverkkoa. Etelässä suojellut suot ovat usein pieniä ja kaukana toisistaan. Niinpä tällaiset laajat suoalueet ovat suojelun kannalta hyviä”, Kämäri muistuttaa.

Ojitetulla osalla kasvaa Kämärin mukaan vielä joitain suolajeja, kuten lakkaa. Ojitus on myös alkanut kuivattaa luonnontilaista osaa.

Jos suojelu toteutuu, ojitettu osa on mahdollista ennallistaa. Se tarkoittaa alueen palauttamista lähelle luonnontilaa.

”Ennallistamiskohteet ovat Uudellamaalla melko harvinaisia. Koska suojelussa etsitään hydrologisesti yhtenäisiä kokonaisuuksia, mukaan tulee välillä myös ojitettuja suon osia”, Kämäri selittää.

Rajaus kävelemällä

Inventoijilla on ennakkotietoja esimerkiksi alueella esiintyvistä uhanalaisista lajeista. Lisäksi he tekevät kartan ja ilmakuvien avulla kattavan kävelyn suolla.

Kävelyllä tarkastetaan suon reunat ja rajataan alue. Samalla etsitään arvokkaita suotyyppejä, pienvesiä, vedenjakajia ja veden purkautumispaikkoja. Myös suon kasvisto inventoidaan.

”Tällä suolla kasvaa edustavaa karujen kohteiden lajistoa, kuten ruskorahkasammalta, suokukkaa ja lakkaa. Harvinaisia lajeja tai uhanalaisia suotyyppejä ei kuitenkaan ole.”

Uudenmaan alueelta löytyy kuitenkin myös pienialaisia korpia, rantaluhtia ja rannikon kehityssarjoja. Nekin ovat hyviä suojelukohteita.

Inventoijat eivät Kämärin mukaan ole tekemässä päätöksiä suojelusta tai edes maastokäynnin kohteista. Ne tulevat annettuna elykeskuksilta ja ympäristöministeriön työryhmältä.

Positiivuus yllätti

Maanomistajille on ilmoitettu inventoinneista, ja heillä on mahdollisuus tulla mukaan maastoon.

Heitä myös kuullaan yhteisesti inventointien päätyttyä lokakuussa.

Uudellamaalla 15–20 maanomistajaa on Kämärin mukaan ottanut yhteyttä ja ollut kiinnostunut maastokäynnistä.

”Useimmat yhteydenotot ovat olleet yllättävän neutraaleja tai positiivisia. Kiitosta on saatu etenkin osallistumismahdollisuudesta.”

”Myös inventointien samanlaisuutta koko maassa on pidetty hyvänä.”

Suojeluaikeista on tullut jonkin verran negatiivistakin palautetta.

Silloinkin on Kämärin mukaa pystytty keskustelemaan asiallisesti ja neuvottelemaan sopiva ratkaisu.

”Suojelluista soista ei ole tarkoitus tehdä retkeilyalueita. Myöskään virkistyskäyttöön tai ympäröivän alueen metsätalouteen suojelulla ei pitäisi olla vaikutusta”, hän muistuttaa.

TIINA HEIKKINEN

Luonnontilaisessa osassa on tasalatvaisia käkkyrämäntyjä.

Sammal on vallannut ojat.

Suolla kasvaa myös kihokki.

Lakka on karujen soiden tunnuskasvi.

MTK huolissaan korvauksista

MTK on huolissaan maanomistajien saamista korvauksista soidensuojelun täydennysohjelman toteutuessa.

Mahdollisuus osallistua esimerkiksi maastokäynneille saa tuottajajärjestöltä kuitenkin kiitosta.

”Koska kohteet kartoitetaan valuma-aluekohtaisesti, mukaan tulee myös puuta hyvin tuottavia tai turvetuotantoon soveltuvia alueita. Maanomistajien tulisi saada niiden suojelusta täydet korvaukset”, sanoo MTK:n ympäristöjohtaja **Liisa Pietola**.

MTK:ssa vaaditaankin tarpeeksi määrärahoja korvausten maksuun.

”Korvaukset ovat usein tulleet perässä. Kaikista vanhoistakaan suojelualueista ei ole vielä maksettu kunnolla”, Pietola toteaa.

”Korvaukset käyvän arvon mukaan”

MTK:n lakimiehen **Tommi Siivosen** mukaan korvaukset tulisi maksaa metsätalouden ja turvetuotannon menetysten osalta markkinahintaan.

Se tarkoittaa, että hinnan olisi oltava käyvän arvon mukainen.

”Jos rahat eivät riitä korvaamaan alueita täysmääräisesti, suojeluaikeita ei saa toteuttaa”, Siivonen sanoo.

Pietola pitää kuitenkin hyvänä ohjelman mahdollistamaa maanomistajien kuulemista ja yhteydenpitoa.

Hänen mielestään yhteistyön tekeminen ja osallistuminen ovat tärkeitä tekijöitä suojeluasioista päätettäessä.

TIINA HEIKKINEN

Aiheesta lisää takasivulla

Suojelua täydennetään koko maassa

Soidensuojelun täydennysohjelman maastotöitä tehdään tänä kesänä koko maassa. Tavoitteena on suojella 100 000 hehtaaria soita.

Kartoitettavana on yli tuhat kohdetta. Ne on ympäristöministeriön mukaan valittu maakuntien parhaiten säilyneistä suoalueista.

Uudellamaalla soita kartoitetaan noin 4 000, Hämeessä 4 400 ja Pohjois-Pohjanmaalla 20 000 hehtaaria. Lopulliset suojelupinta-alat selviävät vasta ohjelman tullessa voimaan.

Valinnassa on ministeriön mukaan painotettu reheviä ja puustoisia kohteita, jotka ovat tämänhetkisen suojelun ulkopuolella. Sellaisia ovat esimerkiksi korvet, letot ja rannikon nuoret suot.

Suojeluun valittavien soiden luontoarvoilla on valtakunnallista merkitystä. Keskeisiä valintakriteerejä ovat muun muassa luontotyypit ja lajisto, luonnontilaisen suon osuus ja soiden keskinäiset yhteydet. Myös alueelliset erityispiirteet huomioidaan.

Nykyisellään suojeluohjelmat kattavat 1,2 miljoonaa hehtaaria suota. Se on hieman yli kymmenesosa koko suopinta-alasta.

Suuri osa nykyisistä suojelukohteista on karuja pohjoissuomalaisia soita.

Toteutus kaksivaiheinen

Suojeluohjelmaa valmistelee ministeriön asettama työryhmä. Sen mukaan suojelu parantaa uhanalaisen suoluonnon tilaa, hillitsee ilmastonmuutosta, tasaa tulvia sekä turvaa puhtaat vesistöt ja kalakannat.

Työryhmä tekee ehdotuksen suojeluun valittavista soista sekä suojelun tavoitteista, keinoista ja kustannuksista. Valtioneuvosto päättää suojelusta kahdessa vaiheessa, ensin Etelä- ja sitten Pohjois-Suomen osalta. Tällä halutaan ministeriön mukaan taata hankkeelle täysi rahoitus.

Ensimmäisen vaihe toteutetaan ensi vuodesta alkaen. Koko toteutukseen menee ministeriön mukaan 10 vuotta.

Ministeriön mukaan ohjelma halutaan toteuttaa ensisijaisesti vapaaehtoisin keinoin. Maanomistaja voi myydä alueen valtiolle käypään hintaan tai pitää sen yksityisenä suojelualueena korvauksia vastaan. Tarvittaessa kohde voidaan vaihtaa sopivaan valtion maa-alueeseen.

Suojelusta saatavat korvaukset selvitetään ministeriön mukaan tila- ja suokohtaisesti. Ne perustuvat metsätalouteen. Turvetuotannon estyminen korvataan, jos sille on alueella edellytyksiä.

Perustettavien suojelualueiden rauhoitusmääräykset vaihtelevat tapauskohtaisesti. Yksityisellä suojelualueella ne määritellään kohteen suojelutarpeen mukaan. Oikeus määrätä esimerkiksi metsästyksestä säilyy maanomistajalla.

TIINA HEIKKINEN

Metsäkonekustannusten nousu loiva

Metsäkoneiden kustannukset nousivat 0,7 prosenttia viime vuoden kesäkuusta tämän vuoden kesäkuuhun, kertoo Tilastokeskus.

Metsätraktoreiden kustannukset nousivat 0,8 prosenttia ja hakkuukoneiden kustannukset 0,6 prosenttia vuodessa.

Puutavarayhdistelmän kustannukset nousivat 1,4 prosenttia ja hakkurien 0,3 prosenttia vuodessa.

Metsäkoneiden kustannusten nousuun vaikuttivat erityisesti työvoimakustannusten nousu sekä kuljetus- ja korkokustannusten kasvu vuoden aikana.

Kustannusten nousua hillitsi etenkin polttoaineen hinnan sekä korjaus- ja huoltokustannusten lasku. Ilman polttoainetta kustannukset nousivat yhden prosentin. **MT**

Puuta käytettiin 74 miljoonaa kuutiota

Raakapuuta käytettiin Suomessa viime vuonna 73,9 miljoonaa kuutiometriä. Se on noin kolme miljoonaa kuutiometriä enemmän kuin vuosina 2010–2012, kertoo Metsäntutkimuslaitos (Metla).

Metsäteollisuus kulutti puuta 64,5 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli viisi prosenttia edellisvuotta enemmän. Raakapuun poltto energiantuotannossa nousi prosentin 9,4 miljoonaan kuutiometriin.

Metsäteollisuuden puunkäyttö jäi kuitenkin selvästi huippuvuosista 2006–2007, jolloin puuta teollisuudessa kului noin 11 miljoonaa kuutiometriä enemmän kuin viime vuonna.

Teollisen käytön laskua on osittain korvannut raakapuun käytön lisääntyminen energianlähteenä lämpö- ja voimalaitoksissa, todetaan Metlan tiedotteessa.

Viime vuonna lämpö- ja voimalaitokset käyttivät runkopuusta valmistettua metsähaketta ennätykselliset 4,1 miljoonaa kuutiometriä, kolme prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Kun hakkuutähteistä ja kannoista valmistettu metsähake lasketaan mukaan, lämpö- ja voimalaitokset kuluttivat metsähaketta kaikkiaan 8,0 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli viisi prosenttia edellisvuotta enemmän.

Raakapuun lisäksi metsäteollisuudessa ja energiantuotannossa käytetään metsäteollisuuden sivutuotteita ja jätepuuta, joiden yhteismäärä nousi viime vuonna edellisvuodesta kuusi prosenttia 24,6 miljoonaan kuutiometriin. **MT**

UUTISTAUSTA

Kauppakamarissa ei nähdä metsää

Kannattaisi lukea Wälskärin kertomuksia, jotta tietäisi missä mennään. Sieltä löytyy viittaus myös **Axel Oxenstiernan** usein – ja usein väärin – siteerattuun lausuntoon pojalleen, kun Oxenstierna halusi rohkaista nuorukaista valtiollisiin tehtäviin: ”Poikaseni, kunpa tietäisit, miten vähällä järjellä tätä maailmaa hallitaan.”

Minä en halua sanoa, että Kauppakamarin toimitusjohtajan **Risto E. J. Penttilän** järki olisi vähäinen. Tahto varmaan kuitenkin on sitä suurempi – ehkä jopa järjen kaatava.

Kuuluneeko Penttilä siihen joukkoon, joka tuottaa Suomesta vääristeltyä ja vastenmielistä tietoa ulkomaille pahalla tarkoituksella? Yleensähän näiksi lasketaan niin sanotut luonnonsuojelijat.

Ehkä ei, sillä hänen tarkoituksensa on epäilemättä hyvä.

Penttilä nimittäin loihe lausumaan muutamassa ”Arvopaperilehdessä”, suom. Financial Times, armon päivänä 23. kesäkuuta 2014, todistaakseen Suomen talouden huonoa kulkua, muun muassa että sen ”metsäyhtiöt leikkaavat kustannuksiaan ja sulkevat tehtaitaan”. Näin lyhyesti, näin murskaavasti.

Onko 60 kilometriä liikaa?

Haluan ensinnä sanoa, että kansantaloutemme todella on huonossa jamassa. Ainakin jos siitä mitään ymmärrän. Että siinä mielessä Penttilä voi olla varsin oikeassa.

Mikä minua ihmetyttää, on metsäteollisuuden ottaminen esimerkiksi asiassa, jossa sen todellisuus todistaa päinvastaista. Paitsi siltä osin, että se leikkaa kustannuksiaan. Mutta mitä tähän tulee, sitä Penttilä tuskin suuresti vastustaa, jos arvella saa.

Totta on sekin, että metsäteollisuus sulkee tehtaitaan – paitsi että hei, eihän ole! Koska viimeksi olette mokomasta kuulleet? Karihaaran saha ei kelpaa todisteeksi, sillä se lopetti toimintansa jo vuosia sitten.

Päinvastoin: noin 12 viime kuukauden aikana metsäteollisuus on ilmoittanut lukuisista suuristakin uusinvestoinnista tähän Penttilän surkeaksi mainitsemaan maahan.

Jos nämä investoinnit toteutuvat, raakapuun käyttö maassamme lisääntyy runsaasti yli kymmenellä prosentilla. En ole opiskellut ekonomiaa, mutta voisin kuvitella, että tämä merkitsee dramaattista kysynnän lisäystä.

Tämä ei ehkä silti kovin hyvin realisoidu Penttilän näkymässä pääkaupunkiseudulla. Nähdäkseen metsää ja metsäteollisuutta pitäisi osata katsoa näiltä ”huudeilta” jopa 60 kilometrin päähän. Se näyttää olevan aivan liikaa sille, joka puhuu koko maasta.

Olisiko kyse populismista?

Suoraan sanottuna, en ymmärrä Penttilän lausuntoa. Paitsi siten, että hänen muut esimerkkinsä olivat jotakuinkin oikeita, mutta sitten oli tämä Suomen ylivoimaisesti tärkein tuotannonala, joka ei oikein sopinut Arvopaperilehdelle suunnitellun jutun kaavaan.

Joten ei mitään, oikaistaanpa vähän totuutta.

Suomeksi sanottuna, harrastetaan niin sanottua populismia. Sen oleellisin ominaisuus on, että antaa mennä, kun kohteet eivät kuitenkaan ole oikein perillä.

Silti voisi kuvitella, että jos Kauppakamarin toimitusjohtaja ei olekaan, niin ainakin sen jäsenet ovat perillä Suomen talouselämästä. Ehkä jopa metsäalasta.

Tai jos asia on toisin, nyt varmaan kannattaisi metsäyritystenkin liittyä Kauppakamariin.

HANNES MÄNTYRANTA on Suomen Metsäyhdistyksen viestinnän suunnittelija.